

บรรณาธิการแถลง

สวัสดีค่ะ พบกับวารสารข่าว “สารอันตรายและของเสีย” ฉบับที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2561 ในฉบับนี้จะขอเสนอ บทความในด้านสารเคมีและของเสียอันตราย เรื่องแรก “ERG 2016 คู่มือการระงับอุบัติเหตุเบื้องต้นจากวัตถุอันตราย” คู่มือดังกล่าวสามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการตอบโต้อุบัติเหตุเบื้องต้นจากวัตถุอันตราย ป้ายสัญลักษณ์/เครื่องหมายการบ่งชี้วัตถุอันตรายจากภาชนะของรถขนส่งและรถไฟ อีกทั้งยังสามารถใช้งานระบบนี้ผ่านโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน ทั้งระบบปฏิบัติการ iOS และ Android ได้อีกด้วย

เรื่องที่สอง “ก๊าซไข่น้ำ มาตรการเจ็บในพื้นที่อับอากาศ” กรมควบคุมมลพิษได้ตระหนักถึงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานในพื้นที่อับอากาศ รวมถึงวิธีการป้องกันตนเองจากการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการทำงานในพื้นที่อับอากาศ อีกทั้งยังสามารถนำความรู้มาช่วยเหลือผู้ประสบเหตุในพื้นที่อับอากาศได้ จึงมีการจัดฝึกอบรมเรื่อง “ภัยเจ็บในพื้นที่อับอากาศกับการช่วยเหลือ” เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2560 ณ กรมควบคุมมลพิษ

เรื่องที่สาม ขอเสนอ “ผลการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท สมัยที่ 1” เมื่อวันที่ 24 - 29 กันยายน 2560 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส สำหรับอนุสัญญามินามาตะนี้ มีจุดประสงค์เพื่อปกป้องสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากการปลดปล่อยสู่บรรยากาศและการปล่อยสู่ดินหรือน้ำของปรอทและสารประกอบปรอทที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์ จึงทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการปรอท ซึ่งประเทศไทยมีกรมควบคุมมลพิษเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์ประสานงานกลางของอนุสัญญามินามาตะฯ

เรื่องสุดท้าย ว่าด้วยเรื่อง “ปฏิญญาร่วมอาเซียนว่าด้วยการจัดการสารเคมีและของเสีย (ASEAN Joint Declaration on Hazardous Chemicals and Wastes Management)” ได้มีการประชุมเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา และในประชากรกลุ่มที่อ่อนไหว รวมถึงเด็กและสตรี จากการได้รับการสัมผัสสารเคมีและของเสียอันตราย รวมถึงเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการจัดการสารเคมีอันตรายและของเสียอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ยังได้ให้ความรู้ด้านสารเคมี 2 ชนิด ซึ่งเป็นสารเคมีอุตสาหกรรม และสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (pesticides) ได้แก่ 1) Butyl Glycol และ 2) Diazinon ที่มีคุณสมบัติความเป็นพิษ ทั้งพิษเฉียบพลัน และพิษเรื้อรัง อาจส่งผลต่อร่างกายได้เมื่อได้รับสัมผัสสารเคมี ดังนั้น ควรตระหนักถึงอันตรายและระมัดระวังในการใช้สารเคมีให้มากขึ้น

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ หวังว่าเนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านทุกท่าน แล้วพบกันใหม่กับเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการกากของเสียและสารอันตรายได้ใหม่ ในวารสารข่าว “สารอันตรายและของเสีย” ฉบับต่อไป สวัสดีค่ะ

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

- นายสุเมธา วิเชียรเพชร ● นายอนุคุณ สุธาพันธ์ ● นางสาวพรพิมล เจริญสง ● นางสาวนภวิศ บัวสรวง ● นางสุนีย์ ติงปินตา ● นางสาววานิช สวาโย

กองบรรณาธิการ

- นางสาวธีราพร วิวิธมิตร ● นางศิริสมบุรณ์ ตะสิงห์ชะ ● นางสุนันทา พลทวงษ์ ● นางสาวศศิวิมล แนวทอง ● นางขามแก้ว มารคทรัพย์
- นางสาวรัสวดี นามบุตดี ● นายสุรินทร์ อารีย์ ● นายสุเมธ น้ำพราย

จัดทำโดย

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร 02 298 2422 โทรสาร 02 298 5393

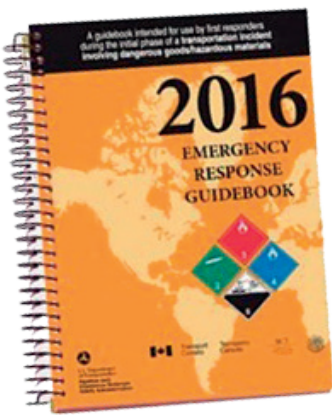
Email: chem@pcd.go.th, <http://www.pcd.go.th>

ERG 2016

คู่มือการตอบโต้อุบัติเหตุภัย สารเคมีและวัตถุอันตรายเบื้องต้น จากการขนส่ง

นางสาวธัญชนก อินทรา

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ ส่วนปฏิบัติการฉุกเฉินและฟื้นฟู

ปัจจุบันแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยีของไทยมีเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการผลิต นำเข้า ส่งออก และครอบครอง สารเคมีและวัตถุอันตรายในภาพรวมของประเทศ ทั้งภาคอุตสาหกรรมและการเกษตร

<https://www.airseacontainers.com> มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามไปด้วย โดยพบว่าปี 2559 ประเทศไทยนำเข้าสารเคมีจำนวน 7.38 ล้านตัน ซึ่งสารอันตรายทางการเกษตรนำเข้า 10 อันดับแรก ในปริมาณ 0.16 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ปริมาณ 0.012 ล้านตัน (ร้อยละ 8) เช่นเดียวกับวัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรมนำเข้าสูงสุด 10 อันดับแรกในปริมาณ 3.64 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก ปี 2558 ปริมาณ 0.66 ล้านตัน (ร้อยละ 22)

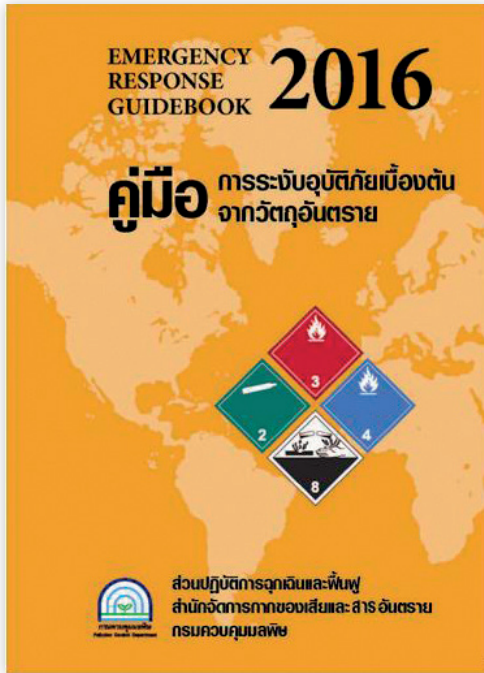
แนวโน้มการนำเข้าดังกล่าวส่งผลให้การขนส่งและเคลื่อนย้ายสารเคมีและวัตถุอันตรายเพิ่มมากขึ้น จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเกิดอุบัติเหตุจากการขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตรายเหล่านั้น ทั้งการหกรั่วไหล การเกิดเพลิงไหม้ และการระเบิด

สร้างความสูญเสียทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม หากไม่สามารถเข้าระงับเหตุได้อย่างทันท่วงทีตามหลักวิชาการ

ERG คือ อะไร?

ERG (Emergency Response Guidebook) คือ คู่มือการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเบื้องต้นจากอุบัติเหตุภัยสารเคมี/วัตถุอันตรายในภาคการขนส่ง ซึ่งจัดทำขึ้นจากความร่วมมือของ Transportation Canada (TC), The U.S. Department of Transportation (DOT), The Secretariat of Communications and Transport of Mexico (SCT) และ Centro de Informacion Quimica para Emergencias of Argentina (CIQUIME) ทุก ๆ 4 ปี โดยฉบับล่าสุด คือ “2016 Emergency Response Guidebook” ซึ่งเป็นคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ตอบโต้เหตุฉุกเฉิน (First Responder) เช่น เจ้าหน้าที่ดับเพลิง หน่วยกู้ภัย เป็นต้น ใช้จำแนกชนิดและความเป็นอันตรายของสารเคมีและวัตถุอันตราย เพื่อปกป้องเจ้าหน้าที่และสาธารณชนเบื้องต้นในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน (Initial Response Phase) ได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็ว

<https://www.phmsa.dot.gov/hazmat>

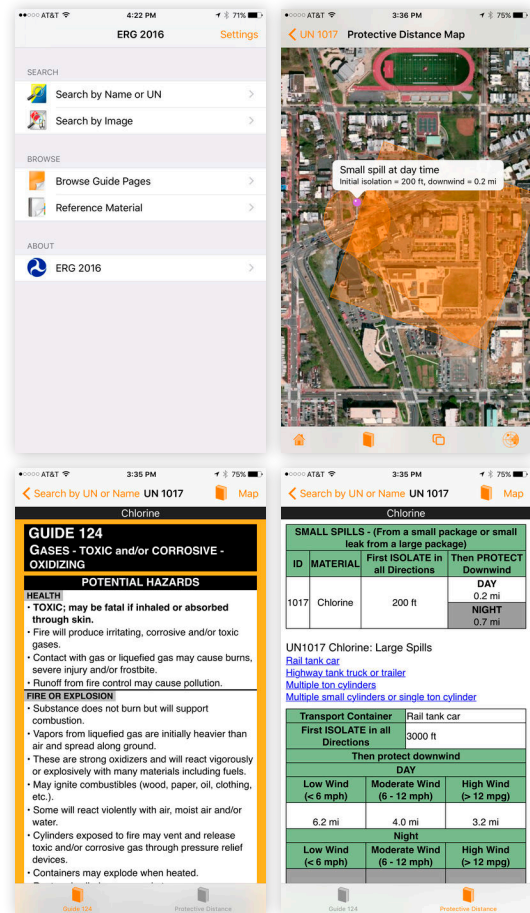
ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษ ได้แปลและเรียบเรียง 2016 Emergency Response Guidebook เป็นฉบับภาษาไทย เพื่อให้เข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ ภายใต้ชื่อ “คู่มือการระงับอุบัติเหตุเบื้องต้นจากวัตถุอันตราย 2016”

คู่มือดังกล่าวสามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการตอบโต้อุบัติเหตุจากการขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตราย โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย ระบบจำแนกความเป็นอันตรายของสารเคมีและวัตถุอันตราย ป้ายสัญลักษณ์/เครื่องหมาย การบ่งชี้วัตถุอันตรายจากภาชนะของรถขนส่งและรถไฟ ระบบ GHS รหัสบ่งชี้ความเป็นอันตรายบนภาชนะ (Intermodal Containers) การขนส่งทางท่อ ดัชนีเลขสหประชาชาติ (UN number) ดัชนีชื่อวัตถุอันตราย หมวดคำแนะนำ ระยะกั้นเขตเบื้องต้น (Initial Isolation) ระยะปกป้องสาธารณสุข (Protective Action Distances) มาตรการปกป้องสาธารณสุข รายชื่อวัตถุอันตรายเมื่อทำปฏิกิริยากับน้ำแล้วให้ก๊าซพิษ TIH (Toxic-by-Inhalation) และข้อควรระวังความปลอดภัย BLEVE (Safety Precautions) เป็นต้น

ERG กับการใช้งานบนมือถือ

ปัจจุบันหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (National Library of Medicine: NLM) ได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลการตอบโต้อุบัติเหตุ

สารเคมีและวัตถุอันตรายจากการขนส่งทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Application บนมือถือ Smart Phone ทั้งระบบปฏิบัติการ iOS และ Android ภายใต้ชื่อ “ERG 2016” เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงและการทำงานนำไปสู่การบริหารจัดการสารเคมีและวัตถุอันตรายได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์

<https://www.phmsa.dot.gov/hazmat/erg/erg2016-mobileapp>

ที่มา

- กรมควบคุมมลพิษ. 2560. รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2559. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์บริษัทหัวใหญ่ จำกัด.
- U.S. Department of Transportation and Transportation. 2016. Emergency Response Guideline. Washington, D.C.
- Pipeline and Hazardous Materials Safety Administration. [2017, November 7]. ERG2016 MobileApp. Retrieved from <https://www.phmsa.dot.gov/hazmat/erg/erg2016-mobileapp>
- Air sea containers. [2017, November 7]. 2016 Emergency Response Guidebook (ERG). Retrieved from <https://www.airseacontainers.com>

“ก๊าซไข่เน่า”

ขบวนการเจียบในพื้นที่อับอากาศ

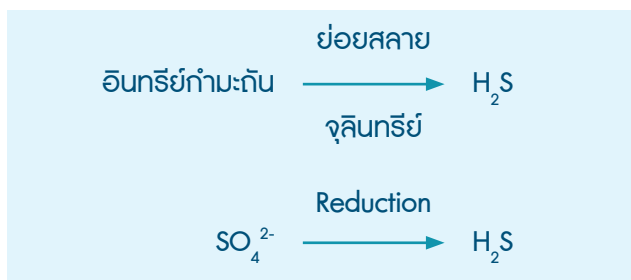
นายเชิดชัย วรแก่นทราย

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ส่วนปฏิบัติการฉุกเฉินและฟื้นฟู

นางสาวมาริยะห์ สาหลี่

ปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนปฏิบัติการฉุกเฉินและฟื้นฟู

ก๊าซไข่เน่า หรือ ไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H_2S) สามารถพบได้ทั่วไปในธรรมชาติจากการย่อยสลายของสารอินทรีย์ ที่มีธาตุกำมะถันเป็นองค์ประกอบ เช่น โปรตีนในพืชและสัตว์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ก๊าซไข่เน่ายังเกิดจากกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภท เช่น โรงกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม โรงงานผลิตกระดาษ โรงงานฟอกหนัง โรงงานผลิตสารเคมี ระบบกำจัดของเสีย และบ่อบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

ก๊าซไข่เน่าเป็นก๊าซพิษไม่มีสี และไวไฟ คนทั่วไปเรียกว่า ก๊าซไข่เน่าเพราะกลิ่นของก๊าซชนิดนี้คล้ายไข่เน่า อาการพิษเฉียบพลันของผู้ที่ได้รับก๊าซนี้คือ คลื่นไส้ หายใจขัดเนื่องจากการขาดออกซิเจน หมดสติทันที และอาจถึงตายได้ถ้ามีความเข้มข้นสูง ยกตัวอย่างคนที่ทำงานในพื้นที่อับอากาศ เช่น บ่อ หลุม ถังน้ำมัน ถังหมัก ถังไซโล ซึ่งอาจจะมีก๊าซชนิดนี้

ปนเปื้อนอยู่ จึงมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดอันตราย เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวไม่มีการระบายอากาศ จึงทำให้มีความเข้มข้นของก๊าซสูงและออกจากพื้นที่ได้ยาก

ในประเทศไทยพบรายงานผู้เสียชีวิตและเจ็บป่วยจากก๊าซไข่เน่าในพื้นที่อับอากาศอยู่เป็นประจำ และบ่อยครั้งที่ผู้ลงไปช่วยผู้ประสบภัยภายในพื้นที่อับอากาศหรือบ่อบำบัดน้ำเสียก็เสียชีวิตเช่นกัน ดังเช่นในปี 2560 พบว่า มีเหตุการณ์เสียชีวิตจากการสูดดมก๊าซดังกล่าวจากบ่อบำบัดน้ำเสียรวม 3 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต จำนวน 12 คน คือ 1) เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560 พบคนงาน 4 คน หมดสติอยู่ภายในบ่อบำบัดน้ำเสียบริเวณตลาดแห่งหนึ่ง ทำให้มีผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ 1 คน และผู้เสียชีวิตที่โรงพยาบาล 3 คน 2) เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2560 มีแรงงานลงไปตรวจสอบในบ่อน้ำเสียโรงงานผลิตหัวเชื้อน้ำส้มแห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดปราจีนบุรี ทำให้มีผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ 1 คน และได้รับบาดเจ็บสาหัสอีก 2 คน และ 3) เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2560 นักศึกษาและพนักงานบริษัท ตกบ่อรวบรวมน้ำเสียของบริษัทแห่งหนึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ 4 คน และเสียชีวิตที่โรงพยาบาล 1 คน

<https://www.freepik.com/>

รูปที่ 1 บ่อรวบรวมน้ำเสีย
ของบริษัทแห่งหนึ่ง

<https://news.thaipbs.or.th/content/263823>

“ประเทศไทยพบรายงาน
ผู้เสียชีวิตและเจ็บป่วยจาก
ก๊าซไข่เน่าในพื้นที่อับอากาศ
อยู่เป็นประจำ และบ่อยครั้งที่
ผู้ลงไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย
ในพื้นที่อับอากาศก็เสียชีวิต”

กรมควบคุมมลพิษ ได้ตระหนักถึงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานในพื้นที่อับอากาศ วิธีการป้องกันตนเองจากการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการทำงานในพื้นที่อับอากาศ รวมทั้งสามารถช่วยเหลือผู้ประสบเหตุในพื้นที่อับอากาศ จึงได้จัดการฝึกอบรมเรื่อง “ภัยเงียบพื้นที่อับอากาศกับการช่วยเหลือ” เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2560 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์) ให้เกียรติเป็นประธานเปิดการฝึกอบรมฯ โดยมีผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมฯ จำนวน 300 คน จากภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ชีพและมูลนิธิต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เพื่อป้องกันการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการทำงานในพื้นที่อับอากาศ

รูปที่ 2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ เป็นประธานเปิดการฝึกอบรมฯ

หลักการทำงานในพื้นที่อับอากาศที่มีความเสี่ยงจากการรับสัมผัสก๊าซไซโซเน่า พนักงานจะต้องตรวจวัดค่าความเข้มข้นของก๊าซไซโซเน่าให้มีค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง ไม่เกิน 10 ppm (Threshold Limit Value - Time Weighted Average (TLV-TWA)) จึงจะสามารถทำงานได้อย่างปลอดภัย คนทั่วไปสามารถรับสัมผัสกลิ่นของก๊าซไซโซเน่า ที่ความเข้มข้นตั้งแต่ 0.001 ppm ดังนั้นหากพบว่ามึนงงหรือมีอาการอื่นรุนแรงจะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ซึ่งถ้าหากมีความเข้มข้นสูง จะมีผลต่อระบบหายใจ ทำให้หยุดหายใจได้ ทั้งนี้ พนักงานควรออกจากสถานที่ที่มีความเข้มข้นของก๊าซไซโซเน่ามากกว่า 100 ppm ทันที เพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพอย่างร้ายแรง (Immediately Dangerous to Life and Health (IDLH)) หากจำเป็นต้องลงไปปฏิบัติหน้าที่ในบริเวณดังกล่าว ควรสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสม หรือใช้พัดลมดูดอากาศระบายอากาศ เพื่อให้ก๊าซไซโซเน่าเจือจางมากที่สุด และตรวจวัดความเข้มข้นก๊าซไซโซเน่าอีกครั้งก่อนลงไปปฏิบัติงาน

รูปที่ 3 การสาธิตการช่วยชีวิตผู้ประสบภัยจากการทำงานในพื้นที่อับอากาศ

ผลการประชุมรัฐภาคี อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท สมัยที่ 1

นางสาวณภาพร ดั่งถิ่นไท
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ส่วนสารอันตราย

เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2560 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบให้ประเทศไทยภาคยานุวัติเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท และประเทศไทยได้ส่งมอบภาคยานุวัติสารให้กับองค์การสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2560 ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญามินามาตะฯ อันดับที่ 66 และอนุสัญญาดังกล่าวมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการกับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน 2560 นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นภาคีสมาชิกและอนุวัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสารเคมีและของเสียอันตรายอีก 3 ฉบับ กล่าวคือ (1) อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด (2) อนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ และ (3) อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน

อนุสัญญามินามาตะฯ มีเป้าหมายเพื่อปกป้องสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากการปลดปล่อยสู่บรรยากาศและ

การปล่อยสู่ดินหรือน้ำของปรอทและสารประกอบปรอทที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์ และอนุสัญญาดังกล่าวมีผลบังคับใช้กับภาคีสมาชิกโดยสมบูรณ์ ในวันที่ 16 สิงหาคม 2560 ทั้งนี้สำนักเลขาธิการเฉพาะกาลของอนุสัญญามินามาตะฯ ได้จัดให้มีการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะฯ สมัยที่ 1 ระหว่างวันที่ 24 - 29 กันยายน 2560 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ซึ่งประกอบด้วย 2 ช่วงการประชุม คือ (1) การประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะฯ ซึ่งอนุญาตให้ ประเทศภาคีสมาชิกประเทศที่มีใช้ภาคีสมาชิก องค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อมวลชน เข้าร่วมการประชุมดังกล่าว และ (2) การประชุมระดับสูง (High-level Segment) ระหว่างวันที่ 28 - 29 กันยายน 2560 ภายใต้หัวข้อการประชุม “Making Mercury History” ซึ่งเปิดโอกาสให้ประมุขแห่งรัฐ 2 ประเทศ และผู้แทนระดับรัฐมนตรี 80 ประเทศ จากภาคีสมาชิกทั้งสิ้น 84 ประเทศ เข้าร่วมการประชุมระดับสูง ในการนี้ กรมควบคุมมลพิษ ในฐานะศูนย์ประสานงานกลางของอนุสัญญามินามาตะฯ ของประเทศไทย ขอสรุปผลการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะฯ ทั้ง 2 ช่วงการประชุม ดังนี้

(1) การประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะ

ที่ประชุมมีมติรับรองเอกสารสำคัญหลายฉบับ ซึ่งผ่านการหารือและรับรองชั่วคราวจากที่ประชุมคณะกรรมการเจรจาระหว่างรัฐบาลเพื่อการจัดทำมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศด้านการจัดการปรอท อาทิ แนวทางของแหล่งอุปทานปรอทและการค้าปรอท แบบฟอร์มการนำเข้า-ส่งออกปรอท แนวทางการลงทะเบียนยกเว้นในภาคผนวก A และภาคผนวก B ของอนุสัญญาฯ แนวทางการปลดปล่อยปรอทสู่อากาศ แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติสำหรับการทำเหมืองแร่ทองคำพื้นบ้านและขนาดเล็ก เป็นต้น แต่เนื่องจากอนุสัญญามินามาตะเกี่ยวข้องกับวงจรของปรอทในหลายมิติ ทั้งด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จึงมีเนื้อหาสาระที่สำคัญซึ่งจะต้องได้รับการรับรองจากที่ประชุมรัฐภาคี

ภายใต้พันธกรณีของข้อบทต่าง ๆ ของอนุสัญญาฯ ค่อนข้างมาก สำนักเลขาธิการเฉพาะกาลฯ จึงกำหนดให้มีการจัดประชุมรัฐภาคีฯ ในระยะแรก (สมัยที่ 1-3) ทุกปี และกำหนดจัดประชุมรัฐภาคีฯ สมัยที่ 2 ระหว่างวันที่ 19 - 23 พฤศจิกายน 2561 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส เพื่อพิจารณาสาระสำคัญในระหว่างสมัยการประชุม โดยภาคี องค์การระหว่างประเทศ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจ และสำนักเลขาธิการเฉพาะกาล อาทิ เรื่องของการปลดปล่อยปรอท การกักเก็บชั่วคราวของปรอท เกณฑ์ของของเสียปรอท พื้นที่ปนเปื้อนปรอท การประเมินประสิทธิผล เป็นต้น

นอกจากนี้ กรมควบคุมมลพิษ ยังได้รับคัดเลือกเป็นประธานคณะทำงานกลุ่มย่อยด้านวิชาการ (Technical Contact Group) ในระหว่างการประชุมรัฐภาคีฯ อีกด้วย

รูปที่ 1 บรรยากาศจากการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญามินามาตะ สมัยที่ 1 และคณะผู้แทนไทยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รูปที่ 2 บรรยากาศการกล่าวถ้อยแถลงของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ ในการประชุมระดับสูงของการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาว่าด้วยมาตสาฯ สมัยที่ 1

(2) การประชุมระดับสูง (High-level Segment)

พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (รมว.ทส.) ในฐานะหัวหน้าคณะผู้แทนไทยได้เข้าร่วมการประชุมระดับสูง ได้เข้าร่วมพิธีเปิดการประชุม และกล่าวถ้อยแถลงในนามประเทศไทย โดยได้เน้นย้ำถึงความพยายามของโลกที่ผลักดันให้เกิดอนุสัญญาฉบับนี้ขึ้น และประเทศไทยก็ยอมรับความพยายามดังกล่าวโดยปราศจากข้อแม้ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา และเพื่อปกป้องประชากรโลกจากพิษภัยของปรอท ทั้งนี้ ประเทศไทยยังให้ความสำคัญอย่างมากในการจัดการสารเคมีและของเสียอย่างถูกต้องเพื่อปกป้องสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยเหตุนี้การจัดการปรอทจึงจะเป็นประเด็นสำคัญอันดับแรกของประเทศไทยในแผนยุทธศาสตร์สารเคมีแห่งชาติ ฉบับถัดไป (พ.ศ. 2561 - 2569) ที่จะช่วยผลักดันการดำเนินงานด้านการจัดการสารเคมีและของเสียอันตรายของประเทศ

รมว.ทส. ยังได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการยกเลิกการใช้ปรอท ในกระบวนการคลอรีน - แอลคาไล การป้องกันการใช้ปรอทในการทำเหมืองแร่ ทองคำพื้นบ้านและขนาดเล็ก และปราศจากการทำเหมืองแร่ปรอท นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับการแก้ไขกฎหมายระดับอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ที่เติมปรอท และกระบวนการผลิตที่เติมปรอท เนื่องจากประเทศไทยตระหนักถึงภัยคุกคามด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีขอบเขตและเพื่อจัดการกับภัยคุกคามดังกล่าวจึงจำเป็นต้องใช้ความพยายามอย่างมากในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ โดยประเทศไทยในภูมิภาคอาเซียนได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้มีปฏิญญาร่วมด้านการจัดการสารเคมีอันตรายและของเสียที่มีการลงนามไปแล้ว เมื่อเดือนเมษายน 2560 ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความร่วมมือเชิงบวกที่แข็งแกร่ง เพื่อผลักดันการดำเนินงานด้านสารเคมีและของเสียอันตรายในระดับภูมิภาคในอนาคตให้เพิ่มสูงขึ้น

ปฏิญญาร่วมอาเซียน ว่าด้วยการจัดการสารเคมีอันตราย และของเสียอันตราย

(ASEAN Joint Declaration on Hazardous Chemicals and Wastes Management)

นางสาวพัชรนันท์ ตาริน

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ส่วนสารอันตราย

คณะทำงานอาเซียน ว่าด้วยการจัดการสารเคมีและของเสีย (ASEAN Working Group on Chemicals and Waste: AWGCW) ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Senior Officials on the Environment: ASOEN) และรัฐมนตรีอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Ministerial Meeting on Environment: AMME) ได้จัดทำปฏิญญาร่วมอาเซียนว่าด้วยการจัดการสารเคมีอันตรายและของเสียอันตราย (ASEAN Joint Declaration on Hazardous Chemicals and Wastes Management) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงท่าทีในภาพรวมของอาเซียนเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีอันตรายและของเสียอันตราย โดยเป็นการจัดทำที่ร่วมของอาเซียนครั้งแรกในสาขานี้

ในส่วนของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ ในฐานะศูนย์ประสานงานคณะทำงาน AWGCW ได้ประสานร่วมกับสำนักเลขาธิการอาเซียน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ในฐานะประเทศผู้ริเริ่ม และประเทศสมาชิกอาเซียน ในการพิจารณาเนื้อหาของร่างปฏิญญาร่วมอาเซียนฯ นำเสนอให้คณะอนุกรรมการอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ข้อคิดเห็น รวมทั้ง ได้นำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2560 โดยรัฐมนตรีอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม (AMME) ได้ให้การรับรองปฏิญญาร่วมอาเซียนฯ เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2560

ปฏิญญาร่วมอาเซียนว่าด้วยการจัดการสารเคมีอันตรายและของเสียอันตราย ได้ระลึกถึงวิสัยทัศน์ของประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2568 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี พ.ศ. 2573 โดยเฉพาะการบรรลุเป้าหมายของการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

● ตระหนักถึงข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในประเทศ

กำลังพัฒนาและในประชากรกลุ่มที่อ่อนไหว รวมถึงเด็กและสตรี จากการใช้สัมผัสสารเคมีอันตรายและของเสียอันตราย

● เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการจัดการสารเคมีอันตรายและของเสียอันตรายอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นผ่านกลไกการกำกับดูแล การเสริมสร้างขีดความสามารถ และการแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมทั้งการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกอาเซียนและหุ้นส่วนความร่วมมือด้านการพัฒนาอื่น ๆ ให้มีการจัดการประเด็นการเคลื่อนย้ายของของเสียอันตรายข้ามแดนอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันการขนส่งข้ามแดนของสารเคมีอันตรายและของเสียอันตรายอย่างผิดกฎหมาย

● ยึดมั่นถึงความสำคัญของอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด อนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท และยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี (SAICM) สำหรับการจัดการสารเคมีและของเสียอย่างเหมาะสมในระดับนานาชาติ

● ตระหนักถึงความสำคัญของศูนย์ระดับภูมิภาค สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ในการเสริมสร้างขีดความสามารถและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาบาเซลฯ อนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ และอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ ในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการยกระดับความร่วมมือระดับภูมิภาคเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอาเซียน โดยสาระสำคัญของปฏิญญาร่วมอาเซียนฯ มีดังนี้

- ร้องขอให้สมาชิกอาเซียนร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องในการเสริมสร้างขีดความสามารถ แลกเปลี่ยนข้อมูล และถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยแสวงหาแหล่งทรัพยากรทางการเงินใหม่เพิ่มเติมเพื่อให้บรรลุการจัดการสารเคมีอันตรายและของเสียอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมีในปี พ.ศ. 2563 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในปี พ.ศ. 2573

- ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการจัดการสารเคมีอันตรายและของเสียอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวงจรชีวิต และลดการเกิดของเสียโดยการป้องกัน การลด การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่

- พยายามอย่างต่อเนื่องในการลดผลกระทบอันไม่พึงประสงค์ต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมให้เหลือน้อยที่สุด จากการปลดปล่อยสารเคมีอันตรายและของเสียสู่ดิน น้ำ และอากาศในภูมิภาคอาเซียน

- ดำเนินการตามมติที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนและมติที่ประชุมรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมอาเซียน เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง ความโปร่งใส ความต่อเนื่อง และความมีประสิทธิภาพในการแสดงบทบาทของสมาชิกอาเซียนในกรณีที่มีท่าทีร่วมในเวทีอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสารเคมีและของเสียอันตรายที่เกี่ยวข้อง

- เสริมสร้างความร่วมมือและการประสานงานระหว่างสมาชิกอาเซียนและองค์กรหุ้นส่วนในการสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถ สร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมทั้งสนับสนุนทรัพยากรทางการเงินระหว่างสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่องเพื่อการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาบาเซลฯ อนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ และอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ

- ให้การรับรองการจัดตั้งเครือข่ายระหว่างสมาชิกอาเซียนในการจัดการสารเคมีอันตรายและของเสีย เพื่อเพิ่มการกำกับดูแลด้านการค้าสารเคมี และเสริมสร้างการประสานในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อป้องกันการขนส่งสารเคมีและของเสียอันตรายข้ามแดนอย่างผิดกฎหมายในอาณาเขตของอาเซียน

- เพิ่มการใช้ประโยชน์จากศูนย์ระดับภูมิภาค สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ในการเสริมสร้างขีดความสามารถและช่วยเหลือสมาชิกอาเซียนในการแสวงหาแหล่งทรัพยากรทางการเงินใหม่เพิ่มเติม เพื่อยกระดับการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาบาเซลฯ อนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ และอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ ในภูมิภาคอาเซียน

- ส่งเสริมให้สมาชิกอาเซียนที่ยังไม่เข้าร่วมเป็นภาคีพิจารณาให้สัตยาบันในอนุสัญญามิามาตะฯ และข้อแก้ไข (Ban Amendment) ของอนุสัญญาบาเซลฯ เพื่อให้เกิดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

- ร้องขอให้ภาคีสมาชิกประเทศพัฒนาแล้วอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สมาชิกอาเซียน พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือกับอาเซียนเพื่อให้มีการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาบาเซลฯ อนุสัญญารอตเตอร์ดัมฯ และอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ อย่างครบถ้วนต่อไป

คณะทำงาน AWGCW ได้แปลงสาระสำคัญของปฏิญญาร่วมอาเซียนฯ บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการ ภายใต้ยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมอาเซียน (ASEAN Strategic Plan on Environment: ASPEN) เพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ภายในปี พ.ศ. 2568 ตามวิสัยทัศน์ของประชาคมอาเซียนต่อไป ทั้งนี้ ประเทศไทยในฐานะประธานคณะทำงาน AWGCW ได้นำเสนอปฏิญญาร่วมอาเซียนฯ เพื่อทราบ ในการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม (ASOEN) ครั้งที่ 28 ระหว่างวันที่ 26 - 27 กรกฎาคม 2560 ณ กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และในการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม (AMME) ครั้งที่ 14 ระหว่างวันที่ 12 - 13 กันยายน 2560 ณ กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน บรูไนดารุสซาลาม นอกจากนี้ ปฏิญญาร่วมอาเซียนฯ ดังกล่าว จะได้มีการนำเสนอให้ที่ประชุมผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) รับทราบต่อไป ในการประชุมฯ ครั้งที่ 31 ระหว่างวันที่ 13 - 14 พฤศจิกายน 2560 ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศฟิลิปปินส์

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

วิสัยทัศน์กรมควบคุมมลพิษ

“เป็นองค์กรที่สังคมเชื่อมั่นในการจัดการมลพิษ เพื่อปกป้องคุณภาพสิ่งแวดล้อม”

GreenPrint Reduce CO₂ Emission 20.18%

เครื่องหมายรับรอง “งานพิมพ์สีเขียวรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม”